

La foguera i el fadrí

Elena Martín i Juan María Calles, caps de llista del PSPV-PSOE en les eleccions del 2011, no sols no lideren ja l'oposició municipal, sinó que han estat expedientats pel seu partit. A Alacant, les tensions permanents han convertit l'agrupació en una foguera que Gabriel Echávarri prova d'apagar, mentre a Castelló de la Plana Amparo Marco vol erigir-se en l'aposta de consens. En tots dos casos, però, hi haurà primàries.

Felipe González arribà a ser "Déu" dins del PSOE, però Àngel Franco no va superar la fase de seminarista. No obstant això, mentre la deïficació de González era figurada, el pas pel seminari sí que consta en el currículum de Franco, un lleonès que va establir-se a Alacant com a mestre d'escola.

L'any 1975, quan en tenia 30, Franco va ingressar alhora al PSOE i la UGT, i en tots dos casos n'esdevindria el màxim referent a la ciutat. Una comunitat d'interessos que va acabar en divorci el 14 de desembre del 1988, quan la vaga general contra González el va obligar a escollir entre el partit i el sindicat. No va dubtar-ho gens.

Des del 1983, que era senador, i fins el 2003, que va ser-ho. La seua influència dins del socialisme alacantí sempre ha estat notable, fins al punt que cap secretari local no ho ha estat si no ha comptat amb el seu plàcet. En les intervencions telefòniques del *cas Brugal*, Enrique Ortiz –l'omnipotent empresari del sud– s'hi refereix com "el gran jefe del PSOE" i demostra tenir-hi una relació fluida. Desenes i desenes de converses que no han comportat la imputació de Franco, però que han constatat la connivència amb els poders fàctics a què el partit teòricament s'oposa.

En una de les trucades, Ortiz li demana a Franco si ha de "premiar" o "castigar" l'aleshores portaveu del PSPV, Roque

Moreno. L'obsequi en qüestió, una targeta d'estacionament gratuït als pàrquings que les seues empreses tenen a Alacant, com unes altres vegades ha estat un viatge en el seu iot, un lloc a la directiva de l'Hèrcules CF –club de futbol del qual Ortiz és el màxim accionista– o la col·locació d'algun familiar o conegut.

Àngel Franco, sempre en segon pla, és una figura clau dins del PSPV-PSOE alacantí.

Franco li respon que Moreno serà el candidat a l'alcaldia, i en efecte l'havia ungit com a tal, però el pas del temps jugaria en contra seua: Roque Moreno va haver de dimidir en fer-se pública una conversa en què apareixia demanant a Ortiz un lloc de treball per a un amic.

El caïnisme clàssic del socialisme valencià és encara més agut a Alacant, on la mà de ferro de Franco no ha evitat estira-i-arroses de tota mena. S'hi afegeixen les sospites de la seua relació amb Ortiz i l'erràtica política municipal que ha caracteritzat els grups municipals que s'han succeït des que, l'any 1995, Àngel Luna va perdre l'alcaldia i el PP va estrenar una majoria absoluta que encara conserva. De llavors ençà, el PSPV no ha repetit el cap de llista i ja acumula 14 portaveus al consistori en 17 anys. Crisi rere crisi, els socialistes alacantins estan immunitzats.

Els canvis de criteri en temes clau també els han fet mal. A la darrerria dels anys noranta van saludar la ubicació del Palau de Congressos al Benacantil, un entorn d'alt valor paisatgístic que l'alcalde Luis Díaz Alperi no tenia inconvenient a fer malbé. Quan el col·lectiu *Salvem el Benacantil* s'hi va oposar, els socialistes van canviar de parer i es van posar a remolc seu, fins al punt de personar-se als tribunals.

Un cas semblant al més recent del pla Rabassa, un barri dels afores on Alperi –i Sonia Castedo, l'actual alcaldessa, que era la regidora d'Urbanisme– pretenia aixecar 13.510 habitatges i un Ikea. Els socialistes van votar-hi a favor en primera instància, però més tard van canviar de posició. La setmana passada es feia pública la sentència que declara il·legal aquell megaprojecte immobiliari, un revés per a Ortiz, que no obstant això haurà de ser indemnitzat per l'Ajuntament.

La requalificació de l'estadi José Rico Pérez també beneficiava els interessos de l'empresari i tampoc no va comptar amb la negativa dels socialistes. Avui forma part del sumari *Brugal* i escandalitza alguns militants. Les vinculacions laborals d'Ortiz amb l'ex-alcalde Luna –advocat seu en abandonar transitòriament la política–, l'ex-candidat i exportaveu municipal Blas Bernal –a sou de l'Hèrcules i amb una germana que també treballa per a l'empresari– i els ex-regidors Alejandro Bas, Javier Gutiérrez i María Ángeles Palmer, així

EL TEMPS

Gabriel Echávarri és secretari del PSPV d'Alacant i diputat al Congrés. Al costat, Elena Martín entre Pablo Rosser –a la dreta– i Gabriel Moreno. Miguel Ull és darrere Rosser, i tapada per Martín, Carmen Sánchez Brufal.

com les gestions de Roque Moreno en el mateix sentit –no sols va demanar-li feina per a un amic, sinó que un germà seu és operari d'Ortiz– fan pensar que el tracte amable ha estat recíproc. Malgrat l'absència d'imputats, a Alacant el PSPV no ha transmès una imatge molt diferent de la del PP.

Per acabar-ho d'adobar, la desfeta de la CAM i de Bancaixa ha deixat al carrer centenars de treballadors, i en el primer cas ha implicat, a més, la pèrdua de la caixa d'estalvis de referència, la històrica Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia. La presència de consellers socialistes també els ha fet còmplices de la fallida.

“No reeixim a traduir les converses que se senten als bars d'Alacant”, es plany Carmen Sánchez Brufal, regidora del 1996 al 2003 i del 2007 al 2011, per a explicar la desconexió amb la ciutadania. “Ací ja fa molts anys que la gent considera que som com el PP”, diu, “la majoria de plataformes ciutadanes han sorgit per la nostra deixadesa com a oposició”. Com a conseqüència d'aquest desencís latent, Sánchez Brufal, reelegida regidora l'any 2011, va preferir no prendre possessió de l'acta i sentir-se “lliure per a opinar”. El 2003 va presentar-se a les primàries davant Blas Bernal i va aconseguir el 48% dels sufragis. Qui sap si aquell podia haver estat un punt d'inflexió en el socialisme alacantí.

En tot cas, qui ha provat de desempal·lugar-se de la tutela d'Àngel Franco, ha acabat dimitint. Li va passar a Etelvina Andreu –que en els comicis del 2007 es va quedar a 4.071 vots de la majoria absoluta– i li ha passat a Elena Martín, la cap de llista del 2011. L'enèrgica Andreu

va tocar el dos tan bon punt Bernat Sòria va proposar-li de treballar al Ministeri de Sanitat, cansada dels recels interns que despertava. Antonio García Miralles, ex-president de les Corts valencianes i president de la gestora local quan va ser proposada com a candidata, havia presentat Andreu com “la xica de la pel·lícula”, i de raó, no li'n faltava: era un torrent verbal i va connectar de seguida amb milers de veïns que no han tornat a sentir-se atrets pel projecte del PSPV.

Pel que fa a Elena Martín, va propulсар-se al capdavant de la candidatura local per la llarga amistat amb Leire Pajín i per la projecció que va comportar el seu pas per la secretaria d'Organització nacional a partir del 2008. Pajín, acabada d'arribar a la secretaria d'Organització federal, li l'havia imposada a Jorge Alarte dins dels acords que havien teixit en l'11è congrés del PSPV, però el distanciament de l'alacantí amb totes dues va ser immediat. En el cas de Martín, la manca de sintonia va perjudicar i de quina manera Alarte, que vivia amb una *número tres* en qui no confiava gens. Una volta ella va ser proclamada candidata a l'alcaldia d'Alacant, les funcions pròpies de secretaria d'Organització va desenvolupar-les implícitament un Alarte que, en realitat, sempre va sentir-se'n.

A Elena Martín van proclamar-la candidata després que Roque Moreno dimitira per la petició de favors a Enrique Ortiz. Malgrat tot, va haver de guanyar unes eleccions primàries a què també va concórrer Antonio Fernández Valenzuela, un veterà militant que els anys vuitanta va dirigir la Diputació d'Alacant i que en el segle XXI era més conegut per haver

presidit la Cambra de Comerç local. El seu retorn a la política va estranyar tot-hom, però només relativament. El PSPV alacantí ja no té capacitat de sorpresa.

El fet cert és que Valenzuela s'hi va presentar i va obtenir el 33% dels vots dels militants, i Martín, que va perdre 6 dels 15 regidors aconseguits per Etelvina Andreu el 2007, ja no lidera l'oposició municipal i ha estat expedientada perquè va absentar-se del ple durant la votació d'una moció d'Esquerra Unida sobre el deute i les taxes que volia votar a favor, tal com va fer Gabriel Moreno, el seu portaveu adjunt. També han estat expedientats Pablo Rosser, funcionari municipal que va haver d'abandonar l'acta de regidor en ser-li retirada la dedicació exclusiva, i l'assessor Pablo Reig, víctimes dels seus comentaris a les xarxes socials sobre la situació del partit.

El neofranquisme. Entre la derrota de Martín i l'obertura dels quatre expedients va celebrar-se el congrés local en què va resultar escollit Gabriel Echávarri, un advocat que milita en el PSPV-PSOE des de l'any 2000, sis mesos després d'haver format part de la candidatura d'Unió Valenciana al Senat per Alacant. Una formació en què no va arribar a estar afiliat, o això pensa: “No recorde haver omplit cap fitxa per demanar l'alta”, diu, “però anticatalanista, jo no ho he estat mai, a Alacant aquest sentiment no és gaire estès”. “Ningú no s'hi volia presentar i m'ho va demanar Antonio Bascuñán, un amic que provenia del CDS i era el secretari provincial d'UV”, comenta Echávarri, “fins i tot ma mare va ser candidata reserva al Senat aquell any!”

A Echávarri, l'experiència va servir-li perquè se li despertara el cuquet de la política. En les eleccions estatals del 2004 coordinaria l'equip jurídic socialista, l'any 2005 va començar a dur casos en què el partit s'havia personat –com ara el presumpte desfalc a Mercalicante, en què estava imputat l'alcalde Alperi– i l'any 2011 va estrenar-se com a diputat al Congrés, el seu primer càrrec públic. Quan se li demana si les converses entre Franco i Ortiz que recull el sumari *Brugal* li semblen ètiques, Echávarri contesta que no és ell qui ho ha de dictaminar.

“Diuen que sóc la figura emergent del neofranquisme”, somriu Echávarri, “però Ángel Franco no dona ni lleva majories, és un vot més”. “Com García Miralles, Juana Serna o Ángel Luna, es tracta d'un històric del partit, que no ocupa càrrecs institucionals des del 2007”, l'any en què va deixar de ser regidor. “En l'assemblea local jo vaig rebre el suport de gent que no hi té res a veure, com ara Manolo de Barros o Lalo Díez”, precisa.

En efecte, el 14 de juliol del 2012 va obtenir el 65,9% dels vots de la militància, mentre Gabriel Moreno en recollia el 29,2%. El PSPV municipal compta 841 militants, o dit d'una altra manera, tan sols milita al PSPV un de cada 400 alacantins. Moreno va fer pivotar la seua campanya interna sobre l'argument que la candidatura d'Echávarri incloïa “la història més negra del socialisme alacantí”. En passar el congrés, Moreno fou rellevat com a portaveu adjunt a l'ajuntament per Miguel Ull, que al cap de pocs dies esdevindria portaveu principal per la renúncia de Martín, que va sentir-se desautoritzada. A Martín li van garantir que li mantindrien la dedicació exclusiva, però tan sols li va durar tres mesos més. Avui és regidora rasa, tan rasa com Javier Macho, diputat ras a les Corts i ex-portaveu al consistori alacantí, a més de marit seu.

Echávarri treballa al Congrés dels Diputats de dimarts a dijous, però la resta de la setmana s'esforça a recuperar les complicitats amb la ciutadania. “El mite del sòl electoral ha quedat esmicolat, els socialistes alacantins correm el risc de passar a ser irrelevants”, alerta, “si no governem a partir del 2015, tindrem vint anys més de PP”.

En efecte, l'alcalde popular Sonia Castedo travessa un moment complicadíssim, assetjada pel cas *Brugal*, en què

Francisco Toledo i Amparo Marco, durant una reunió celebrada quan el primer era el rector de la Universitat Jaume I. Tots dos podrien competir en primàries per encapçalar la llista de Castelló.

està imputada per haver rebut regals de part d'Enrique Ortiz, amb qui mantenia una relació molt cordial i a qui hauria beneficiat durant l'elaboració del nou Pla General d'Ordenació Urbana.

“Patim ansietat, però em veig capacitat de dur el PSPV a l'alcaldia d'Alacant”, afirma Echávarri, que com a advocat va defensar Mireia Mollà –diputada de Compromís a les Corts– d'una demanda d'Enrique Ortiz per què l'empresari li demanava 150.000 euros, un cas que va quedar arxivat. “Només conec Ortiz d'aquella vegada i de les ocasions que l'he vist a la llotja de l'Hèrcules”, matisa Echávarri, “però si mai em proposa de prendre'ns un cafè, li diré que no”. El sector crític del socialisme local opina que Ortiz s'estima més Gabriel Echávarri que no Elena Martín o Gabriel Moreno, i atribueixen l'eixida del regidor Pablo Rosser a una maniobra del constructor i contractista per tal de desfer-se del responsable d'urbanisme socialista.

“Si governem, revisarem tots els contractes de l'Ajuntament: els d'Ortiz i els altres”, avança Echávarri, que té clara la seua candidatura a les primàries. Gabriel Moreno, de la seua banda, es limita a assegurar que “de candidat alternatiu, n'hi haurà”, per bé que el seu èxit dependrà del tipus d'elecció que se celebre. “Si són unes primàries realment obertes, en què participen els veïns, aquest candidat alternatiu tindrà serioses opcions d'encapçalar la llista”, prediu Moreno.

Mentrestant, Echávarri fiscalitza la feina del grup municipal i prova d'assentar el seu poder orgànic, una feina complicada en un entorn com el d'Alacant, “autodestructiu de mena”, segons va reblar l'últim alcalde socialista, Ángel Luna, en la darrera reunió del partit.

El fadrí de Castelló. El 27 de juliol del 2011, quan Alberto Fabra va dimitir com a alcalde de Castelló de la Plana per poder presidir la Generalitat Valenciana, no sols va acomiadar-se davant el plenari dels regidors i els veïns que havien assistit al ple, sinó que després va visitar cada racó del consistori per fer-ho de manera més pròxima i menys institucional. En arribar a les dependències del PSPV-PSOE, no hi va trobar ningú. “Feu el favor d'acomiar-vos de tots ells de part meua. Digueu-los que he passat pel despatx, però que no hi havia ningú”, va demanar als regidors dels altres grups.

Els vuit regidors socialistes no estaven per romanços. Qui havia estat cap de llista als comicis de dos mesos abans, Juan María Calles, encara no havia pres possessió de l'acta de regidor i es mantenia de baixa per depressió. La campanya electoral havia estat un desastre, el grup es trobava escapat i no podia escollir un portaveu alternatiu.

Amparo Marco es pensava que havia de ser-ho ella, segons l'acord a què havia arribat amb Calles si aquest no era escollit alcalde. I els resultats, molt dolents,

Juan María Calles va ser el candidat socialista a Castelló de la Plana en les eleccions del 2007 i del 2011. Ara és un regidor expedientat pel seu partit i no està adscrit a cap comissió municipal.

parlaven tots sols: els socialistes passaven de 12 regidors a 9, i aquest últim el salvaven de 34 vots. L'entorn de Calles, en canvi, insistia que el tracte consistia a cedir el càrrec de portaveu a mitjan legislatura, per tal que la substituta gaudira d'un període de rodatge. Marco procedia de les Corts, on havia estat diputada des del 2003, i no tenia experiència local. El seu marit, Miguel Ángel Guillén, va fer el camí invers i ara, a més d'un escó a l'hemicicle valencià, també és portaveu municipal a Sogorb (Alt Palància), on va ser l'excepció a la regla i va fer passar el PSPV de tres regidors a quatre, sense posar en perill, això sí, la majoria absoluta del PP.

A la capital de la Plana, el PSPV volta els 400 militants –si fa no fa un per cada 400 veïns, com en el cas d'Alacant–, i d'actius de debò, n'hi ha un centenar i mig. L'atomització també és la regla, però: hi conviuen el sector nacionalista liderat per Daniel Gozalbo –alcalde del 1987 al 1991–, el corrent Esquerra Socialista –amb algun grupuscle al voltant–, l'entorn de Mario Edo i Jordi Sevilla, els arrelats del costat de Jorge Alarte –com ara Vicente Tirado i la seua filla Clara, diputada a les Corts– i el grup SoCa, Socialistes de Castelló, creat el 2007 per Marco i Guillén a fi d'afermar el seu poder intern. Tots dos van apostar per Ximo Puig com a secretari general del PSPV-PSOE, però Puig, ara que Marco es postula per a primàries, va dir-li en

públic, en compareixença de premsa, que “no és l'hora de parlar-ne”.

La feina de Marco no ha estat senzilla. Dels nou regidors que integren el grup municipal, tan sols tres són de la seua estricta confiança: Patricia Puerta, Javier Peris i Pep Lluís Grau, que era l'anterior secretari de l'agrupació i no va optar a la reelecció per la dificultat de revalidar el càrrec. De fet, SoCa va accedir a pactar un candidat de consens, Daniel Gozalbo, que no obstant això va recollir un 32 vots en blanc sobre un total de 142.

Més enllà dels equilibris interns, dos dels regidors han estat absents durant la legislatura i arrossegueu sengles expedients disciplinaris: Mario Edo, que acaba de retirar-se de la política a causa d'una malaltia, i Juan María Calles, el candidat del 2007 i del 2011, que després de rebre l'alta mèdica no ha estat reintegrat a la feina del grup. A diferència d'Edo, que sí que forma part d'alguna comissió, Calles no està adscrit a cap i sembla el fadrí del grup, com el principal símbol de la ciutat. Aïllat i sense privilegis de cap tipus, Calles va renunciar a ser el portaveu però no abandonarà el consistori fins el 2015.

Les suspicàcies són constants, perquè Marco té clar que vol ser la candidata a l'alcaldia –“Alarte ja va demanar-me que no em presentara a primàries el 2011 per transmetre una imatge d'unitat”– i la seua oposició al consistori prova de ser més “constructiva” que no la de Calles, que considerava més “agressiva”.

Així com en el cas d'Edo l'expedient –sobre la gestió econòmica de la campanya– ha estat arxivat, el de Calles continua obert i podria concloure en expulsió. “Desconeixem quan es resolrà”, afirma Marco, “però funcionem molt bé sense ell”. “En l'actual grup, tothom ha trobat el seu encaix, xafem el carrer i expliquem la nostra gestió als ciutadans, per primera vegada hem retut comptes davant d'ells”, explica. “Abans insultàvem el PP, i ara, per cada crítica que li fem, plantegem una proposta alternativa”.

Amb l'alcalde imputat, tot hauria de semblar més senzill, però ni així no es respira optimisme al PSPV castellonenc. Alfonso Bataller, l'home en què Fabra va delegar les funcions d'alcalde, ha estat encausat dins del *cas Gürtel* per les adjudicacions que va fer com a sots-secretari autonòmic de Sanitat, ell mateix no es veia com a alcalde i la divisió al PP municipal és evident. Però els socialistes sempre van un pas més enllà i fins i tot van entrebancar l'alta de Francisco Toledo com a militant de Castelló.

Toledo, rector de la Universitat Jaume I durant vuit anys, és castellonenc i hi ha treballat pràcticament tota la vida, però ni l'arrelament ni el lloc de feina –dos dels tres factors que permeten demanar l'alta al PSOE– no van servir de res. Amb l'excusa que fa cinc anys que resideix a la veïna Benicàssim, a Castelló li van negar dues vegades l'alta. Diputat a les Corts des del 2011, captat per Alarte com a independent, és portaveu adjunt a les Corts i Puig no li ha tallat les ales.

Això genera desconfiança i rumors de tot tipus. El més insistent, que ja prepara la seua candidatura a les primàries de l'any vinent. De coneixement públic, en té i molt, la seua persona és molt valorada entre els joves i els cercles progressistes cada volta més allunyats del partit, i aquests factors juguen al seu favor, encara més si, com ha aprovat el comitè nacional del PSPV, les primàries dels municipis de més de 20.000 habitants passaran a ser obertes a la ciutadania.

“Hi haurà primàries, perquè hi haurà més d'un candidat”, es limita a dir Toledo. Antonio Lorenzo, que va rellevar Calles com a sots-delegat del govern, podria ser el tercer aspirant a liderar la llista. La foguera alacantina amenaça de reproduir-se 263 quilòmetres al nord.

Victor Maceda